

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Spiritum sanctum ratione suæ proprietatis personalis, non tantum esse
Spiritum, sed etiam donum verior sententia est.c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

docet primum non convenire Spiritui sancto esse donum ratione proprietatis personalis. Probat autem primo, quia quavis persona intelligitur essentia & proprietate sufficienter constituta; antequam intelligatur aliquo modo creaturæ, ut disput. 143. cap. 4. & 2. vidimus: ratio autem doni necessario respicit creaturas, saltem possibiles: ergo antequam Spiritus sanctus intelligatur esse donum, concipitur iam proprietate personali constitutus: ipsa igitur ratio doni non potest ad proprietatem personalem formaliter pertinere. Secundo, ordo ille ad creaturas, qui pertinet ad rationem doni est relatio rationis ad creaturas: nulla autem relatio rationis est de essentia, aut proprietate personæ: ergo nec ratio doni. Tercio, quia aliqui Spiritus sanctus bifariam constitueretur: uno modo relatione reali, altero modo relatione rationis, quod est absurdum.

Cæterum, ut defendat Augustinus, qui aliquibus in locis videtur asserere, donum esse proprietatem Spiritus sancti, docet deinde Scotus, donum tribus modis usurpari posse: primo pro eo, quod procedit liberaliter per actum amoris, & hac ratione concedi, Spiritum sanctum esse donum, non quia donari possit, sed quia per amorem liberaliter procedit: sic enim donare non est liberaliter dare, sed liberaliter procedere. Secundo dicitur donum mutui amoris duorum, quo pacto etiam Spiritus sanctus dici potest donum Patris in Filium, & contra: & ita concedit esse proprietatem Spiritus sancti. Tercio denique donum dicitur id, quod liberaliter datur, & hoc modo donum non est proprietas spiritus, nec donator proprietas spiritoris: quia formale significatum huius nominis, donum, est respectus donabilitatis, qui Deo solum convenit comparatione facta cum creaturis: materiale, vero significatum in Deo est proprietas personalis Spiritus sancti, qui creaturis liberaliter donari potest. Eadem proportionem de donatore dicendum est, formale scilicet significatum esse respectum rationis ad creaturas; materiale vero esse proprietatem, seu notionem spiritoris. Quam Scoti sententiam in hoc tertio puncto fere amplectitur Caietan. ait enim nomen *donum* tria significare, & id quod donari potest, & respectum rationis, quem appellat donabilitatis, & alterum respectum quasi possessionis, quod scilicet sitalicius, nempe eius, à quo donatur. Inquit igitur primum significatum esse respectum donabilitatis: respectum vero quasi possessionis, qui est personalis proprietas, connotari: materiale autem significatum esse amorem.

Hæc sententia in primis non satis consonat menti Aug. ille namque loquitur de dono, quod creaturis donari potest; cum asserit esse proprietatem Spiritus sancti, ut ex locis præcedenti disp. allegatis, vix itis, quæ infra referemus, perspicue appareat. Ergo hoc pacto defendere debemus proprietatem ipsam Spiritus sancti esse rationem doni, quam habeat vi suæ originis substantialiter: nam si solum ei denominatione quadam extrinseca conveniret, quatenus donari potest, communis esset ratio doni tribus personis, ut præcedenti disp. cap. 2. notatum est. Dominde cum hæc eadem sit mens Doctoris sancti in hac quæst. qui per omnia sensum Augustini secutus est, non satisfacit Caietanum muneri suo, cum hoc modo illum defendere conatur.

Vasquez in 1. p. tom. 2.

Quod si aliquis dicat pro Caiet. Filium non esse amorem personalem, qui est materiale significatum nominis *donum*, sed solum Spiritum sanctum: & ita proprietatem Spiritus sancti esse materiale significatum doni, non autem proprietates aliarum personarum; aduertat obsecro primo, quomodo Caiet. non dicat materiale significatum doni esse proprietatem personalem, sed amorem: proprietatem autem personalem connotare nomine doni, quasi sit alterius per emanationem: ergo sentit, in materiali significato doni includi non directe proprietatem Spiritus sancti, alioqui non esset connotatum illius nominis. Quare Caietan. aliter assignat significatum huius nominis *Spiritus*, quam huius nominis *donum*: nam ex sententia illius nomen *Spiritus*, formaliter & directe significat proprietatem tertie personæ, connotat deinde amorem, & respectum doni: nomen autem *donum* significat, & connotat aliquo modo, ut supra explicatum est. Præterea ex hac sententia Caiet. sequitur, rationem doni conuenire tertie personæ extrinseca tantum denominatione, quo pacto cuius alteri potest competere: hic autem volumus ita assignare rationem doni Spiritui sancto, ut sit eius proprietas, id enim contendunt Augustinus. & S. Thomas.

CAPVT II.

Spiritus sanctum ratione sua proprietatis personalis non tantum esse spiritum, sed etiam donum, verior sententia est.

Opinio Sancti Thomæ in art. 2. nobis probatur; quæ affirmat tertiam personam sua proprietate personali non solum esse spiritum, sed etiam donum, & eo esse donum, quo est Spiritus, sicut filius eo est verbum, quo Filius. Hanc expressius tradit idem Sanctus Doctor in 1. disp. 8. q. 1. art. 4. & sequuntur Bon. quæst. 1. Capreol. quæst. 1. ad 1. argum. & ad 6. Marfil. in 1. quæst. 21. art. 1. dubio 4. colligitur autem ex August. de Trin. cap. 11. ubi ita scribit, Sed tamen iste Spiritus sanctus, qui non Trinitas, sed in Trinitate intelligitur, in eo quod proprie dicitur Spiritus, relationi dicitur, cum & ad Patrem & ad Filium refertur, quia Spiritus sanctus & Pater & Filius Spiritus est, sed ipsa relatio non apparet in hoc nomine, apparet autem, cum dicitur donum Dei, donum enim Patris & Filij, & paulo inferius, donum ergo donatoris est & donator doni, cum dicimus, relative utrumque ad invicem dicimus, ergo ex sententia Augustini non solum relatio spiritus ad Patrem & Filium est ipsa ratio doni, verum etiam ea magis exprimitur nomine doni, quam nomine Spiritus.

Ex 4. de Trinitate cap. 20. post medium sic ait, Pro eodem Et siui Spiritus sancto donum Dei esse est à Patre procedere, ita muti est cognoscit, quod ab illo procedat, ergo pro eodem usurpat donum esse, & à Patre procedere, sed à Patre procedere est proprietas Spiritus sancti ergo ratio doni est etiam proprietas personalis illius. Et S. Thomas in primum sententiam loco allegato querit, an Spiritus sanctus processione habeat esse donum? Respondet autem hoc modo. Si processio sumatur pro relativa proprietate spiritus processione habet esse donum, sed non esse donum, quia proprietate relativa non est Deus, sed essentia est Deus, si vero accipiat pro origine, per eam habet utrumque, scilicet & esse donum, quia per eam ut tale produ-

Obiis
qui potest
desendi Caiet.
occurrit.

S. Thomas
Donum est
Capreol.
Marfil.

Augustinus
Ex sententia
Aug. relatio
spiritus ad
Patrem &
Filius magis
exprimitur
nomine doni
quàm Spiritus

Pro eodem
ut supra Aug.
donum esse
& à Patre
procedere
Quo sensu
ait S. Tho.
Spiritus sanctus
processione habet
esse donum
& Deum

citur, & esse donum, quia per eam habet communica-
tionem essentiam, quæ est Deus.

*Ratio quæ
probat S.
S. simpliciter
sententiam
pro
prietas esse
donum.*

Ratione vero prædicta sententia sic probatur, Spiritus sanctus ideo est donum, quia ipse actu quo procedit, donari potest, ut superiori disp. probatum est: hæc enim ratione ipsi soli convenit substantialiter esse donum, cetera vero solum denominatione extrinseca sunt dona: sed hoc habet Spiritus sanctus ratione proprietatis, nam ratione illius procedit per actum amoris, quo donari potest; imo proprietas illius in ea origine fundatur, ergo habet rationem doni ex proprietate personali, in qua producit.

*Amplius ex-
plicatur ra-
tio prædicta.*

Ceterum ut hoc magis explicetur, & argumen-
ta Scoti facilius diluantur, notandum est, in ratio-
ne doni ita contineri respectum ad creaturas, sicut
etiam in ratione verbi. Quare eodem modo
illa erit proprietas Spiritus sancti, sicut hæc est
proprietas secundæ personæ iuxta notata in disp.
143. præsertim cap. 6. ut antequam actu denotet
respectum ad creaturas, etiam possibiles, consti-
tuit personam, vel saltem in omnium sententiam
antequam actu respiciat creaturas futuras, qua-
rum nihilominus dicitur verbum: ergo sicut ver-
bum constituitur proprietate verbi, antequam sit
actu verbum creaturarum, per hoc solum, quod
est verbum patris, & talis in se proprietatis, ut si
creaturæ sunt possibiles aut future, earum etiam fit
verbum; sic eodem modo Spiritus sanctus constitui-
tur in ratione doni proprietate personali, non
quatenus actu includit respectum ad creaturas,
etiam possibiles: hic enim respectus est rationis.
ut colligitur ex dictis in disp. 104. caput. 6. sed quia
ratione ex se talis exit à Patre, & Filio per amorē,
ut si possibiles sint creaturæ, eis donari possit.
Quare proprietas Spiritus sancti non erit Do-
num formaliter sub expressa ratione doni; sed ut
Logici dicunt, fundamentaliter, hoc est, funda-
mentum doni, quod est tali amore produci, erit
proprietas illius; & in hoc sensu verum est Spiritum
sanctum eo esse donum, quo est spiritus: ex hoc
autem principio facile diluatur omnia argumen-
ta Scoti, quæ cap. 1. retulimus.

CAPVT III.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

*Quæ ratio-
ne
dicitur Spi-
ritus sanctus
processione*

EX dictis licet primo colligere, quæ ratione
dici possit. Spiritus sanctus processione est
donum: ut enim notavit Scotus in 1. disp. 18. q. 1. ad 5.
processio est commune nomen, & tam significat
originem, quam relationem, quæ ex origine re-
sultat. Ergo si concipiatur pro origine, non re-
cte dicitur, Spiritus sanctus processione est do-
num: quia hic modus loquendi pernotat effectum
quasi formalem processionis, & Spiritus sanctus
non est donum, nec spiritus ipsa processione ve-
luti forma: origo enim non dat esse personæ sicut
forma, & ideo non est proprietas constitutiva, ut
disp. 158. cap. 4. dicemus. Recte tamen dici potest,
Spiritus sanctus habet esse donum processione,
quia hoc modo loquendi non solum denotatur
effectus processionis in genere causæ formalis, sed
significari potest quasi in genere causæ efficientis:
& quia Spiritus sanctus origine accipit ea, quæ
habet, ideo processione hoc modo accepta dici-
tur habere rationem doni. Si vero sumatur pro-
cessione pro relatione, recte dicitur, processione

est donum, hoc est, proprietate sua personali ve-
luti forma, sicut processione est Spiritus.

Secundo sequitur, quæ ratione dici possit Spi-
ritus sanctus donum nostrum. Bonavent. in 1. disp.
18. quæst. 6. hæc statuit regulam, ut particula nostra,
prædicetur de his, quæ sunt in Deo, cum aliquo
respectu ad nos, vel secundum habitudinem cau-
sæ, vel relationis. Hæc ratio dicitur Deus noster,
quia nobis tribuit vitam: ideo enim & deus, Græce
dicitur quasi tribuens vitam, ut disp. 158. dictum
est. Dicitur etiam tertia persona Spiritus noster, ra-
tione relationis, quia respicit nos; quia nobis spi-
ratur, vel potius, ut ego censeo, quia nobis inspira-
re dicitur, bona opera, hoc est, ad bona opera nos
monere. Qui sane effectus cum sit communis toti
Trinitati, nihilominus Spiritui sancto tribuitur
per appropriationem, sicut cetera opera gratiæ.
Quod si diceretur Spiritus noster, quia nobis spi-
ratur, diceretur etiam Spiritus sanctus noster,
quod tamen dici non potest, ut notavit S. Tho.
loco statim allegando: hoc eodem modo Deus dici-
tur pater noster.

Notat deinde Bonaven. hunc ordinem relatio-
nis. ratione cuius dicitur Deus Spiritus noster,
aut pater noster dupliciter esse polle; primum tan-
quam possessionis nostræ, quæ ratione spiritus et-
iam dici potest donum nostrum quia à nobis pos-
sidentur: deinde tanquam relatio modo, & sic
Deus dicitur Deus noster, & pater noster. Quan-
vis autem filius Dei dicatur natus & datus nobis,
nihilominus dici non potest filius noster, sed do-
num nostrum: alia tamen ratione, quam Spiritus
sanctus, quia filius non potest dici aliquis ratio-
ne possessionis, sed ratione relationis tanquam
patris: donum autem dicitur ratione possessionis.

Aliam tradit regulam S. Thomas in 1. disp. q. 1. ad 5.
quæ parum aut nihil differt à priori. ut ostendit, ut
cantur quæ sunt in Deo, & denotant respectum
ad nos aut finis aut efficientis, cetera vero non
dicantur nostra. Hanc regulam sequitur Marfil in
1. q. 21. art. 3. dubio 2. & Canariensis in fine commentarii.
Hæc ratio dicitur bonum nostrum: sic enim si
gnificatur ut finis dicitur etiam dominus noster
creator noster, &c. ab hac regula excludit S. Tho.
abstracta prædicta. Quæ de causa non dicitur ef-
ficientis, & quæ de causa non dicitur efficientis
sentiam diuinam esse nostram, & quamvis dicitur
mus Deus est iustitia & sapientia nostra, propter
habitudinem causæ efficientis: non tamen dici-
mus, iustitia Dei est iustitia nostra, sapientia Dei
est sapientia nostra. Ceterum notat S. Tho. art. 2. ad 1.
tunc solum dici Spiritum sanctum donum
nostrum, quando actu nobis donatur tamen ipse
dicatur donum ab æterno, quia donari potest nam
particula nostram denotat iam actu à nobis pos-
sederat Scotus existimat etiam appellari nostrum,
quia donati nobis potest.

Tertio ex dictis sequitur vera interpretatio
verborum S. Tho. in 2. art. huius quæst. cum pro-
bat Spiritum sanctum procedere ut donum, ex eo
quod procedit ut amor. Nam quamvis amor sit
nomen essentiale commune tribus personis, Deus
enim charitas est, hic tamen accipitur à S. Thoma
pro amore spirato & producto: sic autem recte
probat esse donum: nam si procedit ut amor, se-
quitur eius processionem esse dilectionem: sed
dilectio suapte natura est donatio, ut præcedenti
disp. cap. 2. probauimus: ergo ipse amor pro-
ductus